

## Motion till riksdagen 2005/06:So454

av **Magdalena Andersson m.fl. (m, s, fp, kd, v, c, mp)**

# Barn och ungdomar placerade i samhällets vård

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om att stärka rättigheterna för barn placerade i samhällets vård.

## Motivering

Över 14 000 barn och ungdomar i Sverige bor i familjehem eller på HVB-hem – hem för vård eller boende. Att omhänderta barn och ungdomar är ett stort ingripande i ett barns och dess familjs liv. Att skilja barnet från dess invanda livsmiljö sätter stora spår i barns liv och framtid. Trots det lyssnar vi vuxna sällan på de barn och ungdomar som berörs av dessa insatser

Rädda Barnen har drivit ett projekt i syfte att låta barn och ungdomar som är placerade i familjehem eller på HVB-hem själva komma till tals. 50 barn och ungdomar placerade i samhällets vård berättar om sina erfarenheter i boken *Rakt från hjärtat – tankar och idéer från barn och ungdomar placerade i samhällets vård*. Barnen har delgett sina tankar så fritt som möjligt, utan vuxnas tolkningar. De har många tankar om hur vården fungerar och idéer om hur den kan förbättras. Framför allt framträder några kritiska teman ur ungdomarnas tankar och erfarenheter:

## Lyhördhet för barns egna åsikter

De omhändertagna ungdomarna upplever att de vuxna som finns runt dem för att stötta och hjälpa dem inte lyssnar. Det är en allvarlig signal som visar att vården inte fungerar tillräckligt bra och att barns rättigheter inte blir tillgodosedda.

## Fel! Okänt namn på

Vi anser att socialtjänsten måste, tillsammans med barn, utveckla metoder och kunskaper om hur man möter och samtalar med placerade barn. Socialnämnden skall ompröva vården av barnet minst en gång var sjätte månad enligt socialtjänstlagen (SoL 6 kap. 8 §) respektive lagen om vård av unga (LVU 13 §). Dessa omprövningsbeslut måste grundas på information som också inhämtats genom enskilt samtal med barnet, inte bara de vuxna.

Länsstyrelserna har i dag rätt att inspektera verksamheter som står under deras tillsyn. Socialnämnden ansvarar för den löpande tillsynen. I praktiken inspekterar länsstyrelserna sällan verksamheterna. Inte heller socialnämnderna genomför årliga inspektioner och oanmälda inspektioner sker nästintill aldrig. Uppföljningen och tillsynen av vården måste förbättras, bl a genom oaviserade inspektioner. Barnen måste involveras i tillsynen, eftersom ingen vet bättre än de barn som lever i familjehem eller på ett HVB-hem hur de upplever sin egen situation. Myndigheterna måste vid sina inspektioner lyssna på de barn som bor på hemmet och tala med flera av dem enskilt.

## Förbättrad vård och behandling

Många barn och ungdomar ifrågasatte den vård och behandling de fick. De uttryckte missnöje med att bli placerade tillsammans med andra ungdomar med en helt annan problematik än den egna. Ungdomar med drogproblem blandas med drogfria ungdomar, och barn med svåra psykiska problem lever tillsammans med barn som inte har det. Samma behandling ges oavsett barnens problematik. Vi anser att varje barn måste få vård utifrån sina egna behov och att barn med alltför olika vårdbehov inte skall placeras tillsammans. Tydligare krav måste ställas på socialnämnderna i fråga om de HVB-hem som anlitas och dels i fråga om varje enskilt barns vård, dels i fråga om kvalitetssäkring och uppföljning.

## Ökad kunskap bland personalen

När ungdomarna själva får ge idéer till förändring av ungdomsvården ger de ett tydligt svar: ”Mer utbildad personal.” Kompetensnivån hos vårdgivare måste stärkas. Personlig mognad är också en förutsättning för att kunna möta barnets behov av stöd. All personal på HVB-hem bör därför genomgå lämplighetstester för de tilltänkta arbetsuppgifterna. Obligatorisk registerkontroll skall göras, i syfte att skydda barn mot personer som kan tänkas begå övergrepp. Detta har också nyligen föreslagits av utredningen om registerkontroll av personal vid HVB (SOU 2005:65).

Det måste också säkerställas att familjehemmen ges den handledning, och utbildning som krävs för att kunna klara sin uppgift. Vidare bör socialtjänstens stöd och handledning till familjehemmen utvärderas regelbundet.

**Fel! Okänt namn på**

Stockholm den 20 september 2005

*Magdalena Andersson (m)*

*Monica Green (s)*

*Inger Davidson (kd)*

*Birgitta Carlsson (c)*

*Marita Aronson (fp)*

*Gunilla Wahlén (v)*

*Jan Lindholm (mp)*